

VRU
มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

“ส่งเสริมการพัฒนาข้อมูลพืชส้มซ่าอุทัยธานีด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ

ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) สู่การจัดทำคำขอสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย”

ผู้รับผิดชอบโครงการ
ผศ.ดร.วัฒนา อัจฉริยะโพธา
หลักสูตรวิทยาศาสตร์ชีวภาพวิทิตไทย
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จ.ปทุมธานี

งบประมาณที่ได้รับ
200,000
บาท

งบประมาณที่ใช้จ่ายไปแล้ว
131,061
บาท
คิดเป็นร้อยละ 65.53%

ระยะเวลาดำเนินการ
1 ต.ค. 2567 –
30 ก.ย. 2568
(12 เดือน)

- #### วัตถุประสงค์ของโครงการ
- 1 เพื่อการศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลพืชส้มซ่าจังหวัดอุทัยธานี
  - 2 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบอัตลักษณ์ส้มซ่าด้วยลักษณะทางพฤกษศาสตร์ และปัจจัยเฉพาะถิ่น ที่ส่งผลกระทบต่อารเจริญเติบโตของจังหวัดอุทัยธานี
  - 3 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสารระเหยจากส้มซ่า และฤทธิ์สารสกัดที่มีผลต่อจุลินทรีย์
  - 4 เพื่อเขียนเรื่องเล่าผลิตภัณฑ์ส้มซ่าอุทัยธานี
  - 5 เพื่อบริการวิชาการด้านส่งเสริมพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์สู่สาธารณะชนที่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย
  - 6 เพื่อเกิดความร่วมมือเพื่อการพัฒนายั่งยืน (Partnerships to achieve the Goal) กับหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี
  - 7 เพื่อเกิดความร่วมมือเพื่อการพัฒนายั่งยืน (Partnerships to achieve the Goal) กับหน่วยงานท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี

สรุปผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานในภาพรวม

- 1 การลงพื้นที่เก็บข้อมูล (กิจกรรมที่ 1)**
ลงพื้นที่เก็บข้อมูลทุยภูมิและบริบทพื้นที่ สำหรับจัดทำเรื่องเล่าผลิตภัณฑ์ ครอบคลุม 8 อำเภอ ในจังหวัดอุทัยธานี
  - อ.หนองขาหย่าง
  - อ.ห้วยคต
  - อ.บ้านไร่
  - อ.หนองขาหย่าง
  - อ.สว่างอารมณ์
  - อ.ลานสัก
  - อ.ห้วยคต
  - อ.บ้านไร่
  - สวนลุงจ่าง แสงต้น
  - สวนนกนกนา, สวนผู้ใหญ่สี
  - สวนนางเจดิม, สวนลุงเจริญ,
  - สวนอาจารย์สมเจตน์ ช่างศึก
  - สวนลุงเฉลิม
  - สวนคุณยายประเจ็ด วิเชียรรัตน์
  - สวนคุณสูงสุพันธ์ วัฒนภักดีกรม
  - สวนคุณรุ่งโรจน์ โทมะยม
  - สวนคุณยายครองจิต
- 2 การตรวจวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำคำขอสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (กิจกรรมที่ 2)**
  - ศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพ
  - วิเคราะห์องค์ประกอบน้ำมันหอมระเหย และคุณสมบัติทางเคมี/อุตสาหกรรม
  - จัดทำร่างข้อมูลสำหรับขอสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ส้มซ่าอุทัยธานี (ลักษณะประจำพันธุ์, ขอบเขตพื้นที่, เรื่องเล่า, รายชื่อผู้ปลูก, คุณลักษณะทางกายภาพ และเคมี)
- 3 การจัดประชุมกลุ่มโครงการ (กิจกรรมที่ 3)**
  - ครั้งที่ 1 ร่วมกับเกษตรจังหวัด
  - ครั้งที่ 2 สำนักเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นประธาน ร่วมกับ พาณิชย์จังหวัด สวพ.จังหวัด เกษตรจังหวัด และผู้ประกอบการ

ผลการศึกษาคูณลักษณะส้มซ่าอุทัยธานี

1. คุณสมบัติทางกายภาพ (ค่าเฉลี่ย)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	หน่วย
น้ำหนักผล	44.78 ± 5.01	กรัม
นบ. ผนังผลชั้นนอก	32.42 ± 3.46	กรัม
นบ. ผนังผลชั้นกลาง	12.36 ± 2.18	กรัม
ความกว้างผนังผลชั้นนอก	1.99 ± 0.34	มม.
ความกว้างผนังผลชั้นกลาง	1.83 ± 0.27	มม.

2. ปริมาณน้ำมันหอมระเหย
น้ำมันหอมระเหย 15 มล. = 0.3% หรือ 0.15 มล./ผล
เปลือกส้ม (เฉพาะเปลือก) 2.6 กก. ส้ม 100 ผล หนัก 4.5 กก.

3. ลักษณะเปรียบเทียบ

ส้มซ่า อุทัยธานี

VS

ส้มพวง (อุทัยธานี), ส้มซ่าพญโลก, นนทบุรี, คลองห้า ปทุมธานี

- #### ผลผลิตโครงการ (Output)
1. ข้อมูลนำไปสู่การขอขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ส้มซ่าอุทัยธานี
  2. เรื่องเล่าของส้มซ่าอุทัยธานี
  3. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนายั่งยืน (Partnerships to achieve the Goal) กับหน่วยงานท้องถิ่น จังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ผู้ประกอบการผู้ปลูกส้มซ่า

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน (Outcome)

ได้ข้อมูลนำไปสู่การขอขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ส้มซ่าอุทัยธานี

ได้เรื่องเล่าของ ส้มซ่าอุทัยธานี

เกิดความร่วมมือเพื่อการพัฒนายั่งยืน (Partnerships) กับหน่วยงานท้องถิ่นและผู้ประกอบการ

- #### ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
- ช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตมีเป็นช่วงฤดูกาล จึงจำเป็นต้องรีบเก็บพื้นที่ให้ครบทุกอำเภอ เพื่อเร่งเก็บข้อมูลให้ครบ
  - ประวัติที่มาของส้มซ่ายังต้องศึกษาเชิงลึกให้มากขึ้น
- #### แนวทางการแก้ไข
- วางแผนการลงพื้นที่ล่วงหน้าและประสานงานกับเกษตรกรอย่างใกล้ชิด
  - รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และผู้รู้ในพื้นที่เพิ่มเติม
  - บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนข้อมูลและการขับเคลื่อน

- #### กลุ่มเป้าหมาย
1. หน่วยงานพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี
  2. กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มซ่าจังหวัดอุทัยธานี
  3. นักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์

- #### หน่วยงานความร่วมมือ
- สำนักงานเกษตรจังหวัดอุทัยธานี
  - สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุทัยธานี
  - สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี
  - สวพ.จังหวัดอุทัยธานี
  - ผู้ประกอบการผู้ปลูกส้มซ่า

สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

สอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

2

12

15

17

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS